

Offlabel dopaminerge medicijnen in de behandeling van depressieve stoornissen

Waarom dit onderzoek?

De chroniciteit van depressieve stoornissen vormt een belangrijk gezondheidsprobleem. Conventionele antidepressiva, zoals SSRI's, SNRI's en TCA's, schieten vaak tekort in het verminderen van depressieve klachten. In de literatuur wordt gesuggereerd dat dopaminedeficiëntie een belangrijke oorzakelijke of onderhoudende factor kan zijn. Vanwege aanwijzingen dat het dopaminesysteem gevoeliger is voor versnelde veroudering dan andere hersencircuits, geldt dit mogelijk sterker bij ouderen. Er is echter meer bewijs nodig om dopaminerge medicijnen een rol te geven in de behandeling van depressieve stoornissen.

Onderzoeksvraag

Zijn offlabel dopaminerge medicijnen effectief in de behandeling van depressieve stoornissen, en in het bijzonder bij ouderen?

Hoe werd dit onderzocht?

Met een systematisch literatuuronderzoek en meta-analyse analyseerden wij data uit 18 RCT's en 9 openlabelstudies.¹ Geneesmiddelen zonder actuele registratie voor depressiebehandeling in Europa (offlabel) werden geïncludeerd, waaronder stimulantia (methylfenidaat, dexamfetamine en modafinil), dopamineagonisten (pramipexol, ropinirol en bromocriptine), selectieve MAO-B-remmers (selegiline) en levodopa. Aanvullende analyses werden verricht om het veronderstelde leeftijdseffect aan te tonen, alsmede superioriteit te onderzoeken tussen monotherapie en augmentatiestrategie. (Selegiline is in

hogere dosis een niet-geregistreerde non-selectieve MAO-remmer, maar heeft wel een aangetoond antidepressief effect.)

Belangrijkste resultaten?

Dopaminerge medicijnen bleken effectief in het verminderen van depressieve klachten bij patiënten met een depressieve stoornis (SMD: -0,26; 95%-BI: -0,43--0,10), hoewel het effect klein was en het bewijs zwak. Monotherapie of augmentatiestrategie maakte geen verschil. Een leeftijdseffect werd niet aangetoond: deze medicijnen waren niet effectiever bij oudere tegenover jongere volwassenen. Het aantal studies uitgevoerd bij ouderen was mogelijk te beperkt (n = 2) om hier harde uitspraken over te doen.

Consequenties voor de praktijk

We concluderen dat het voorschrijven van (offlabel) dopaminerge medicijnen bij patiënten met een depressieve stoornis klinische voordelen heeft. Redenen om ze te overwegen zijn: 1. onaanvaardbare bijwerkingen van conventionele antidepressiva, waarbij monotherapie met dopaminerge medicijnen geprobeerd kan worden, en 2. bij onvoldoende effect van conventionele antidepressiva, waarbij augmentatiestrategie een relevante optie zou kunnen zijn. Aangezien het bewijs niet overtuigend is, is enige terughoudendheid aangewezen. Voor de plaatsbepaling van dopaminerge medicijnen in toekomstige behandelprotocollen van depressieve stoornissen is vervolgonderzoek nodig.

AUTEUR

Hans Jeuring

E-mail: h.w.jeuring@umcg.nl

LITERATUUR

- 1 Jeuring HW, D'Angremont E, Tol JMH, Risselada AJ, Sommer IEC, Oude Voshaar RC. The effectiveness of off-label dopamine stimulating agents in depressive disorder: A systematic review and meta-analysis. *Psychiatry Res* 2023; 319: 115010.